

RD2200203

Samen maken we
geschiedenis750 jaar Steenbergen
25 jaar één gemeente
www.steenbergen2022.nl

Raadsvergadering

Agendanummer:

Onderwerp: Herziening Structuurvisie Energie en Ruimte Gemeente Steenbergen

Steenbergen; 20 september 2022

Aan de raad,

1. Inleiding

Om te voldoen aan de gemeentelijke doelstelling om Steenbergen in 2050 energieneutraal te maken zijn de energietransitiedoelstellingen op 9 juli 2020 door uw raad vastgelegd. Hiertoe is o.a. een ruimtelijk kader vastgesteld waarin staat aangegeven hoe er wordt omgegaan met initiatieven voor zonnevelden en windmolens. Dit is gedaan door het vaststellen van de structuurvisie "Energie en Ruimte". Omdat er sprake is van een te halen duurzaamheidsdoelstelling is in de visie niet alleen een ruimtelijk kader vastgesteld inclusief een kaart met concreet te onderzoeken locaties maar ook een Energiemix waarin de energietransitie doelstellingen op gemeenteniveau staan opgenomen. Voor de locaties kunnen initiatiefnemers in overleg met de gemeente en andere belanghebbenden een ruimtelijk plan ontwikkelen mits wordt voldaan aan de randvoorwaarden zoals opgenomen in de visie, een goed participatietraject wordt gevolgd door de initiatiefnemers en aan de gebruikelijke eisen voor het volgen van een planologische procedure wordt voldaan. Voor de windenergie is wel een doelstelling opgenomen voor de periode tot 2030 maar deze is in verband met het ingestelde beroep tegen het provinciale vergunningverlening besluit voor het windpark Karolinapolder nu niet gekoppeld aan een concrete locatie of locaties.

Naar aanleiding van de maatschappelijke onrust rond de mogelijke komst van een zonneveld in de nabijheid van het Oudland heeft uw gemeenteraad op 27 mei 2021 besloten om het college de opdracht te geven om de Structuurvisie Energie en Ruimte te wijzigen. Deze wijzigingen en nog een aantal andere wijzigingen zijn doorgevoerd in dit voorstel. De wijzigingen zijn apart weergegeven in een bijlage bij het raadsvoorstel en worden toegelicht bij het kopje overwegingen.

2. Achtergrond

Wereldwijd zijn afspraken gemaakt om de uitstoot van broeikassen terug te dringen om de opwarming van de aarde te beperken. De rijksoverheid heeft als doelstelling vastgelegd om in 2030 49% minder uitstoot van broeikasgassen te hebben dan in 1990. In 2050 wordt er uitgegaan van 95% minder CO₂-uitstoot dan in 1990.

Om dit te bereiken vindt de uitwerking van het nationaal klimaatbeleid, in belangrijke mate plaats door de verschillende regio's in Regionale Energiestrategieën (RES). De gemeente Steenbergen maakt onderdeel uit van de regio West-Brabant. De gemeente Steenbergen heeft als ambitie om

energieneutraal te zijn in 2050. Voor 2030 wordt ervan uitgegaan dat de gemeente 50% energieneutraal is.

In 2019 heeft het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Brabant besloten om een omgevingsvergunning te verlenen voor windpark Karolinapolder. Tegen het besluit van Gedeputeerde Staten is door ons college beroep ingesteld. Er is nog steeds geen uitspraak gedaan door de Raad van State.

Systematiek Visie Energie en Ruimte en RES

In de op 9 juli vastgestelde Visie energie en Ruimte is middels een berekening op basis van de toen bekende inzichten bekeken welke bijdrage de gemeente moet leveren in de opwek van duurzame energie om op gemeenteniveau de 49% minder uitstoot te bereiken. Er is toen berekend dat we om dit te bereiken onder andere ongeveer 93 ha (netto) aan zonnevelden dienen te realiseren binnen de gemeentegrenzen. Daarnaast is ook rekening gehouden met andere aspecten zoals de realisering van zon op dak, besparing en terugdringen gasverbruik. Al deze aspecten zijn verwerkt in een opgestelde Energiemix. De 93 ha zonnevelden hebben in tegenstelling tot zon op dak, besparing en andere componenten van de Energiemix een ruimtelijke impact. Om ervoor te zorgen dat de zonnevelden niet lukraak in het landschap worden gezet zijn hiervoor beleidskaders vastgelegd in de Visie Energie en Ruimte. Uit deze beleidskaders zijn een aantal initiatieven voor zonnevelden uitgekozen waaraan medewerking zou worden verleend:

- Locatie AFC Dinteloord.
- Locatie Suikerunie.
- Locatie Westland.
- Locatie Jaartsveld.
- Locatie Zeelandweg Oost (De Heen).
- Locatie Dassenberg.
- Locatie Waterhoefke (*niet langer opgenomen in voorgenomen wijziging van de Visie*)
- Locatie Oud Hollandsche Watergang (*niet langer opgenomen in voorgenomen wijziging van de Visie*)
- Locatie De Eendracht Nieuw-Vossemeer.
- Locatie sportpark Nieuw-Vossemeer.

In de Energiemix en de RES is ook rekening gehouden met de realisering van het windmolenpark Karolinapolder. Dit betekent niet dat u als raad heeft ingestemd met de realisering van het windmolenpark. Hier loopt immers nog steeds een beroepszaak tegen. Het plan voor het realiseren van een windmolenpark is opgenomen omdat het vergund was door de provincie en daarom een bestaand plan was. In het geval de beroepszaak wordt gewonnen en het windmolenpark niet doorgaat moeten we op zoek naar of een nieuwe locatie voor een ander windmolenpark of naar extra locaties voor zonnevelden omdat we dan minder duurzame energie opwekken dan vastgelegd in de RES. In het geval dat er voor nieuwe zonneveldlocaties wordt gekozen dienen deze wel te voldoen aan de ruimtelijke uitgangspunten zoals vastgelegd in de Visie Energie en Ruimte.

De 93ha aan zonnevelden hebben wij als bod ingebracht in de Regionale Energiestrategie (RES). De Regionale Energiestrategie is door de regio in concept bekendgemaakt in februari 2021 en vastgesteld door uw raad op 26 maart 2021. Het gemeentelijke bod is opgenomen in de RES. De opgave met name voor zon op dak is voorspoedig ingevuld door de verschillende gemeenten in de regio. Zodanig voorspoedig dat onder andere hierdoor problemen ontstonden op het onderliggende netwerk en door de netbeheerder transport schaarste is afgekondigd.

Problemen met de uitvoering, transportschaarste

Op woensdag 8 juni jongstleden heeft landelijk netbeheerder TenneT voor heel Noord-Brabant en Limburg transportschaarste (fase 1a) afgekondigd. Deze transportschaarste betreft zowel afname als terug levering van elektriciteit.

Op de hoogspanningsstations Dinteloord en Roosendaal was al transportschaarste fase 1 afgekondigd voor de terug levering van elektriciteit. Op 8 juni is dus fase 1a afgekondigd voor deze stations. Op het station in Bergen op Zoom ging en gaat het al om transportschaarste fase 2. De afgekondigde transportschaarste fase 1a voor afname is nieuw.

Wat is transportschaarste?

In gebieden waar sprake is van transportschaarste is er onvoldoende transportcapaciteit beschikbaar voor het afnemen en/ of het terug leveren van stroom aan het elektriciteitsnet.

Het elektriciteitsnet is aangelegd om stroom te leveren aan woningen en bedrijven. Diverse ontwikkelingen zorgen ervoor dat het bestaande elektriciteitsnet onder druk komt te staan. Het opwekken van duurzame elektriciteit via wind en zon gebeurt vaak op plekken aan het einde van het elektriciteitsnetwerk, waar de capaciteit van het netwerk niet voldoende is om de grote (piek)hoeveelheden opgewekte elektriciteit te kunnen transporteren. Ook is duurzame elektriciteit uit wind en zon afhankelijk van het weer, waardoor de aanvoer van elektriciteit op het elektriciteitsnet niet gelijkmatig is.

Naast dat het aanbod van elektriciteit lastiger te beheersen is, stijgt de vraag naar elektriciteit. Vanwege de overgang van fossiele brandstoffen naar duurzame alternatieven zijn bijvoorbeeld elektrische auto's inductiekookplaten, elektrische verwarming en warmtepompen steeds gewoner aan het worden.

Transportschaarste fase 1a: onderzoek congestiemanagement

Wanneer in een gebied transportschaarste fase 1a wordt afgekondigd, doen de netbeheerders melding bij de Autoriteit Consument en Markt (ACM) en wordt onderzocht of congestiemanagement mogelijk is. Bij congestiemanagement wordt de vraag en aanbod van elektriciteit tegen een financiële vergoeding op elkaar afgestemd. Op deze manier wordt er in gebieden met beperkte capaciteit op het netwerk ruimte vrijgemaakt voor nieuwe initiatieven. De uitkomsten van al uitgevoerde onderzoeken naar de mogelijkheid tot congestiemanagement zijn echter tot nu toe allemaal negatief.

Netbeheerders TenneT en Enexis hebben aangegeven dat het een halfjaar kost om het onderzoek naar congestiemanagement in de provincies Noord-Brabant en Limburg af te ronden. Op 9 september 2022 zijn de resultaten het uitgevoerde congestie-onderzoek bekendgemaakt. Het is nu nog niet duidelijk wat de gevolgen zijn voor onze gemeente.

Plannen voor oplossing transportschaarste:

Enexis is voornemens om te investeren in uitbreiding van alle drie de stations, Dinteloord, Bergen op Zoom en Roosendaal waar inwoners, bedrijven instellingen en energieleveranciers binnen de gemeente Steenbergen gebruik van maken. Bovendien zijn er ook nog plannen om een nieuw hoogspanningsstation te realiseren in de omgeving van Halsteren. Ook het daarop aansluitende landelijke netwerk Van TenneT dient te worden aangepast. Een megaoperatie die volgens de planning op zijn vroegst in 2026 of 2027 zijn beslag zal krijgen, maar mogelijk nog later. Dit heeft grote gevolgen voor de voortgang van de energietransitie in de regio. Immers als de beschikbare netwerkcapaciteit niet voldoende is, kunnen de vastgestelde doelstellingen voor bijvoorbeeld wind- en zonne-energie niet worden gerealiseerd voor 2030.

Ter visie legging ontwerpvisie energie en ruimte

Het ontwerp van de visie energie en ruimte heeft vanaf 14 april 2022 gedurende 6 weken ter inzage gelegen. Er zijn in totaal 4 reacties schriftelijk ingediend binnen de termijn van de ter visie legging.

De binnen gekomen reacties staan hieronder samengevat weergegeven bij de overwegingen wordt er verder ingegaan op de ingekomen zienswijzen.

1. Zienswijze van Tennet:

- a. het verzoek om bestaande en toekomstige hoogspanningsverbindingen binnen de gemeentegrenzen op te nemen;
- b. het verzoek om in geval van het geven van medewerking aan kleinschalige windmolens rekening te houden met het aanwezige hoogspanningsnet.

2. Zienswijze van ondernemer uit Nieuw-Vossemeer om binnen bebouwd gebied (zogenaamde binnenstedelijke locatie) een zonneveld aan te leggen.

3. Zienswijze van landelijke zonne-energieleverancier om zonneveld aan te leggen in het westelijk poldergebied van de gemeente, nabij de snelweg A4, waarbij goede landschappelijke inpassing zal worden gewaarborgd.

4. Verzoek van agrarische ondernemer in Dinteloord om zonneveld aan te leggen op zijn grondgebied. Het zonneveld wordt dan zodanig ingericht dat de grond ook kan worden gebruikt voor agrarische gebruik. Dus multifunctioneel. Het aanbod wordt gedaan om dit eventueel in coöperatieve vorm te doen.

3. Overwegingen

Transportschaarste

Los van de zienswijzen en de beleidsmatige overwegingen vormt de transportschaarste een essentieel probleem voor de uitvoering. Daarom worden er dan ook voorlopig geen nieuwe initiatieven voor de realisering van zonnevelden in behandeling genomen. Tenzij ze kunnen aantonen dat ze niet afhankelijk zijn van het hoogspanningsnetwerk. Dit kan bijvoorbeeld doordat een zonneveld rechtstreeks levert aan een eindgebruiker.

Ten tijde van de vaststelling van de Visie Energie en Ruimte was bij ons niet bekend dat de netwerkcapaciteit ongeveer een half jaar later al een probleem zou gaan zijn. In de visie wordt voor de doelstelling 2030 uitgegaan van een complementaire opgave voor zowel zon op dak als zon op veld. Hiervoor is een zonneladder ontwikkeld. Volgens de zonneladder gaat zon op dak voor zon op veld. Omdat de opgave zo groot is en al duidelijk is dat we transitieopgave alleen met zon op dak niet redden is er in juli 2020 gekozen voor het tegelijkertijd realiseren van zon op dak en zon op veld.

Nu de netwerkcapaciteit een probleem vormt gaat deze en/en benadering niet meer op. Als er op het netwerk maar beperkte ruimte beschikbaar is gaat de realisering van een zonneveld ten koste van zon op dak. Dat is niet het uitgangspunt van de zonneladder. Zon op dak gaat voor zon op veld. Hierdoor kunnen niet langer alle geplande zonneveldprojecten worden gehonoreerd. Het zou niet in overeenstemming met de zonneladder zijn om vergunningen te verlenen voor het plaatsen van zonnevelden als dit onevenredig ten koste zou gaan van de te realiseren opgave voor zon op dak. Pas wanneer er voldoende zekerheid is vanuit Enexis en Tennet over de oplossing van het probleem zal een heroverweging kunnen plaatsvinden. Voorlopig is deze zekerheid er niet gelet op de recente besluitvorming van Tennet. In de tekst van de structuurvisie wordt bovenstaande verwoord.

Aanpassing Energiemix

Er zijn actuelere gegevens bekend waar het betreft de opwekking van energie in de gemeente Steenberg en dan bij de vaststelling van de Visie Energie en Ruimte in 2020. In de evaluatie van de uitvoering van het beleid wordt hier verder op ingegaan (zie bijlage 1). Eén van de belangrijkste constatering was dat de afgelopen jaren als gevolg van de uitbreiding van de glastuinbouwsector in het Agro-Foodcluster er sprake is van een aanzienlijke toename van het gasverbruik. Dit is verwerkt in een nieuwe aangepaste Energiemix die is opgenomen in de herziene Visie Energie en Ruimte. Een andere belangrijke wijziging in de Energiemix is het verhogen van de

besparingsdoelstelling van 9% naar 36%. Dit is gedaan vanwege het toegenomen belang van energiebesparing vanwege de stijging van energiekosten en de introductie extra subsidieregelingen van het rijk om energiebesparing te stimuleren waardoor energiebesparing ook haalbaar is voor een grotere groep mensen dan aangenomen bij de vaststelling op 9 juli 2020 van de oorspronkelijke Energiemix.

Nota bene: Over de evaluatie en achtergronden over de wijziging van de Energiemix is een aparte rapportage opgesteld en als bijlage bijgevoegd. In een aparte raadsmededeling is een nadere toelichting hierover opgenomen.

Aanpassing zonneladder

De Visie Energie en Ruimte is in de raadsvergadering van 9 juli 2020 vastgesteld. In het raadsvoorstel behorende bij de vaststelling is opgenomen dat er jaarlijks een evaluatie van de visie wordt gehouden. De eerste evaluatie heeft gedeeltelijk plaatsgevonden en is in de vergadering van 27 mei 2021 besproken door de gemeenteraad. Naar aanleiding van de evaluatie heeft de raad op 27 mei 2021 besloten tot een aantal aanpassingen van de visie. Deze zijn verwerkt in het voorliggende document. Het gaat om het aanpassen van de treden van de zonneladder (verwijderen stap 4b), waardoor geen medewerking zal worden verleend aan zonneveld-initiatieven die wel landbouwgrond benutten, maar een duidelijke meerwaarde hebben voor natuur, ecologie, groenstructuur etc. Dit met uitzondering van het zonneveld Dassenberg. Deze locatie blijft onderdeel van de visie.

Nieuwe coalitieakkoord

Voor zover van belang is in de gewijzigde structuurvisie verwezen naar het nieuwe coalitieakkoord.

Ingekomen zienswijzen op het ontwerp

1. Zienswijze van Tennet:
 - a. met het verzoek om bestaande en toekomstige hoogspanningsverbindingen binnen de gemeentegrenzen op te nemen;
 - b. het verzoek om in geval van het geven van medewerking aan kleinschalige windmolens rekening te houden met het aanwezige hoogspanningsnet.

Voorstel:

De zienswijze gedeeltelijk gegrond verklaren.

Bestaande hoogspanningsverbindingen worden op de kaart gezet. Voor mogelijke toekomstige hoogspanningsverbindingen wordt dit afgeraden. Uw raad heeft besloten om geen medewerking te verlenen aan de bouw van kleinschalige windmolens waardoor onderdeel b van de zienswijze niet relevant is. Wel is in het coalitie-akkoord opgenomen dat er een onderzoek zal worden gedaan naar de realisering van kleinschalige windmolens. In dit onderzoek zal rekening worden gehouden met het aanwezige hoogspanningsnet.

2. Zienswijze van ondernemer uit Nieuw-Vossemeer om binnen bebouwd gebied (zogenaamde binnenstedelijke locatie) een zonneveld aan te leggen.

Voorstel:

De zienswijze ongegrond verklaren.

Vooralsnog vanwege de transportschaarste niet als nieuwe ontwikkelingslocatie opnemen.

3. Zienswijze van landelijke zonne-energieleverancier om zonneveld aan te leggen in het westelijk poldergebied van de gemeente, nabij de snelweg A4, waarbij goede landschappelijke inpassing zal worden gewaarborgd.

Voorstel:

De zienswijze ongegrond verklaren

De locatie is gelegen op agrarische grond. Grond waarvan uw raad bepaald heeft dat deze niet mag worden gebruikt voor de aanleg van een zonnenveld en daardoor dus niet voldoet aan de zonneladder. Het feit dat er sprake is van een goede landschappelijke inpassing is dan niet meer relevant. Los daarvan geldt ook hiervoor het aspect van de transportschaarste.

4. Verzoek van agrarische ondernemer in Dinteloord om zonnenveld aan te leggen op zijn grondgebied. Het zonnenveld wordt dan zodanig ingericht aangelegd dat de grond ook kan worden gebruikt voor agrarische gebruik. Dus multifunctioneel. Het aanbod wordt gedaan om dit eventueel in coöperatieve vorm te doen.

Voorstel:

De zienswijze ongegrond verklaren.

De ontwikkellocatie ligt op agrarische grond. Door nieuwe technologie is multifunctioneel gebruik van grond gedeeltelijk mogelijk. Het aanbod om het in coöperatieve vorm te doen sluit aan bij uw raadsnotie voor het oprichten van een coöperatief zonnenveld waarvoor een uitzondering wordt gemaakt ten aanzien van het vastgelegde beleid. Het lijkt daarom een interessant idee om de haalbaarheid verder te onderzoeken. Op dit moment wordt ondanks de positieve benadering toch voorgesteld om het (nog) niet op te nemen in de Visie Energie en Ruimte omdat de uitvoerbaarheid vanwege de transportschaarste niet gewaarborgd is en niet kan worden aangetoond dat het niet ten koste gaat van zon op dak zoals opgenomen in de zonneladder.

4. Middelen

Momenteel wordt er geen medewerking meer verleend aan nieuwe zonnenveldinitiatieven. Wanneer er meer zekerheid is over de oplossing en termijn waarop de transportschaarste is opgelost kan er weer wel medewerking worden verleend aan de nog niet vergunde initiatieven die in de Visie Energie en Ruimte staan opgenomen. De gemeentelijke ambtelijke kosten voor medewerking aan een initiatief worden verrekend op de gebruikelijke wijze via het opstellen van een anterieure overeenkomst. Een mogelijke financiële bijdrage in het kader van de maatschappelijke meerwaarde (social return) zal ook via maatwerk per project worden uitgewerkt evenals bijvoorbeeld aandeelhouderschap van inwoners van de gemeente.

Voor de evaluatie van de energiemix wordt jaarlijks € 5.000, - opgenomen (post energietransitie en duurzaamheid).

5. Duurzaamheid

Zie totale voorstel.

6. Risico's

Als gevolg van de transportschaarste is er een risico dat wij als gemeente onze duurzaamheidsdoelstellingen voor 2030 niet kunnen halen. We zijn hierbij afhankelijk van de snelheid van handelen van Tennet en Enexis. Die op hun beurt weer afhankelijk zijn van de voortgang van de procedures die gevolgd moeten worden om een nieuw hoogspanningsstation te realiseren en bestaande stations uit te breiden.

Daarnaast is er onzekerheid omtrent de energietransitie opgave van de glastuinbouwsector en het tempo waarin dit gaat plaatsvinden.

7. Communicatie/Aanpak

De vastgestelde visie wordt gepubliceerd en treedt dan in werking. Tegen de vaststelling van de structuurvisie staat geen bezwaar of beroepsmogelijkheid open. De indieners van een zienswijze zullen persoonlijk worden ingelicht middels het versturen van een brief.

8. Voorstel

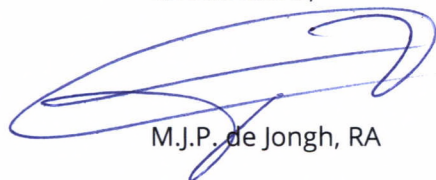
- a. De ingekomen zienswijze van Tennet gedeeltelijk gegrond te verklaren;
- b. De overige zienswijzen ongegrond verklaren;
- c. In te stemmen met de herziening van de Structuurvisie Energie en Ruimte zoals weergegeven in de bijlage, inclusief de lijst van wijzigingen ten opzichte van de oorspronkelijke structuurvisie Energie en Ruimte van 9 juli 2020

Hoogachtend,

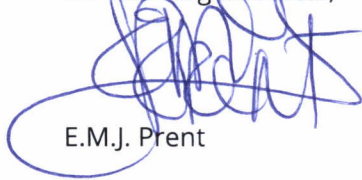
burgemeester en wethouders van Steenbergen,

de secretaris,

de locoburgemeester,

M.J.P. de Jongh, RA

E.M.J. Prent

Bijlagen

1. De structuurvisie Energie en Ruimte
2. Lijst van wijzigingen
3. Ingekomen zienswijzen
4. Evaluatierapportage 2229077

Lijst van wijzigingen herziening Structuurvisie Energie en Ruimte

Pagina 2:
Nieuwe inleiding.

Hoofdstuk 1
Pagina 6:
Aanpassing Energiemix

Pagina 7, 8, 9, 10,11:
Tekstuele toevoeging nieuwe coalitie-akkoord en duurzaamheid, vaststelling RES en toelichting wijziging Energiemix.

Diverse locaties tekst pagina 11,20,21,26:
Laatste stand van zaken windenergiepark Karolinapolder.

Hoofdstuk 2
Pagina 13:
Het beleid aangaande de realisering van zonnevelden in de landschapstypen open zee kleipolders en krekten tegen het zand is aangepast. Uitzonderingsmogelijkheid om een zonneveld te realiseren als er sprake is van versterking van/ of meerwaarde voor natuur en landschapswaarden komt te vervallen.

Pagina 15:
In het besloten gebied op het zand kunnen geen zonnevelden meer worden aangelegd, m.u.v. het initiatief op het landgoed Dassenberg.

Hoofdstuk 3
Pagina 18:
Aangepaste zonneladder. Stap 4b is komen te vervallen,

Pagina 20:
Tekstuele aanpassing over het vervallen van stap 4b van de zonneladder m.u.v. landgoed Dassenberg.

Hoofdstuk 4
Pagina 23 en verder:
Actualisatie voortgang/stand van zaken lopende initiatieven voor de realisering van zonnevelden is opgenomen.

Pagina 28:
Aanpassing kaart lopende initiatieven + een toevoeging op de kaart van de aanwezige hoogspanningsleidingen binnen de gemeentegrenzen.

Hoofdstuk 5

Pagina 30,31:

Tekstuele toevoeging hoe gemeente beleidsmatig omgaat met de transportschaarste waar het betreft het wel of niet meewerken met de geselecteerde zonneveldinitiatieven.